

Na prepihu med Savo in Savinjo, #15/100

Statistiko smo za odtenek izboljšali z obiskom med prebivalci Savinjske doline in Zasavja zelo priljubljene Mrzlice (1122 m), četrtega najvišjega vrha Zasavskega hribovja – Zaščiteno območje Krajinskega parka Mrzlica je pomembno rastišče kukavičevk

Tekst: **Andreja Frankovič**

■ Andreja z Mijo in Jagi

Foto: osebni arhiv

Posavsko oziroma Zasavsko hribovje obsega skoraj desetinno Slovenije in velja za našo največjo pokrajino: na jugu sega do Mirnske doline in Dolenjskega podolja, na zahodu meji na Ljubljansko kotlino, na severu na Tuhinjsko dolino in Celjsko kotlino, na vzhodu pa se brez izrazite ločnice prelevi v obpanonsko gričevje. Tako obsežno, tako zelo razgibano (v našem žargonu: sami klanci in grape), toliko pohodniških priložnosti, nam pa število osvojenih vrhov na tem koncu res ni najbolj v ponos. Neslavno statistiko smo za odtenek izboljšali z obiskom med prebivalci Savinjske doline in Zasavja zelo priljubljene Mrzlice (1122 m), četrtega najvišjega vrha Zasavskega hribovja. Še dobro, da je bilo treba v iskanju sončnih žarkov in odsotnosti dežja relativno daleč proti vzhodu in da je Mrzlica ena od točk razširjene slovenske planinske poti.

Severna pobočja Mrzlice so večinoma porasla z bukovim gozdom in drugimi listavci, južno stran, ki je vključena v zaščiteno območje Krajinskega parka Mrzlica, pa marsikje vse do vrha prekrivajo izkrčeni travniki in pašniki, bogati z raznoliko floro. Gre za pomembno rastišče kukavičevk (orhidej), najbolj severno nahajališče

zatega korena in tržaškega svišča, na Mrzlici pa najdemo tudi druge svišče, kranjsko in turško lilijo ter ne nazadnje posavski endemit, opojno zlatico. A na to pisano cvetlično predstavo bo treba še malce počakati. Pozimi so dovolj pogumni in vzdržljivi le cvetovi teloha, ki jim bodo že kmalu sledile tudi zelene preproge čemaža. Izhodišče za Mijin prvi tisočak – osvojeni na štirih kolesih seveda ne štejejo –, imenovan tudi Knapovski ali Savinjski Triglav, je bilo na prelazu Podmeja, kjer serpentinasta cesta, ki povezuje Prebold s Trbovljami, doseže najvišjo točko (724 m). Parkirala sva ob dovozu k počitniški hišici. Lastnik ni imel nič proti, ko je zagledal Mio, pa smo se hitro zapletli v »pasji« pogovor. Spominjala ga je namreč na njegovega nedavno poginulega pasjega prijatelja, ki ga je spremljal več kot 18 let. In je bil v njegovih očeh seveda najboljši pes na svetu.

Pasje novice iz »tujine«

V upanju, da sem izbrala primerno lahko pot za našo prav tako najboljšo 14-letnico, smo jo mahnili po cesti proti Mrzlici. Najprej do naselja, nam je narekoval Mijin občudovalec, nato pa po gozdni cesti in stezah naprej. Jagi se je kar smejalo; tu še ni hodila in ob spoznanju, da bo lahko prebirala pasje novice iz »tujine«, se je zdela pomlajena in poskočna.

Prvi del poti ni bil ravno simpatičen. Umikati smo se morali avtomobilom in srečevali precej ljudi. Glede na uro so si verjetno

privoščili kosilo v koči, zdaj pa so se vračali. Mi pa ... čelne svetilke so obvezna oprema, sploh pozimi, ko so dnevi tako kratki. Nad zaselkom je zmanjkalo asfalta in parkirnih mest, s tem pa tudi avtomobilov na cesti, zato je hoja postala veliko bolj prijetna, še posebej tam, kjer smo lahko zavili na vzporedno stezico in se naposled znašli na razglednem travniku, od koder sva lahko opazovala posamezne kmetije in zaselke, posejane po bližnjih in malce bolj oddaljenih hrib(čk)ih, Celjsko kotlino, zasneženo Pohorje, Raduho, Peco, Kamniško-Savinjske Alpe ... Pasji dami sta našli zaplato snega in zabava se je lahko začela. Mia si je med divjanjem poškodovala blazinico, a se ob stojah na glavi, kotaljenju po snegu, obilici zanimivih vonjav, spoznavanju novih pasjih prijateljev in otrok, ki so ji metali snežene kepe, za to sploh ni zmenila. Njen moto bi lahko bil: Povošaš, poližeš in greš naprej. Pa smo šli, zložno vse do vrha.

Najbolj obiskana planinska postojanka

Zelo prostoren planinski dom na Mrzlici, ki stoji na sedlu tik pod obema vrhovoma, naj bi bil celo najbolj obiskana planinska postojanka v slovenskem sredogorju. Prvo kočjo na tem mestu, imenovano po narodnjaku, žalskem županu in ljubitelju Mrzlice Janezu Hausenbichlerju (1838–1896), je že leta 1899 odprla Savinjska podružnica Slovenskega planinskega društva. Današnji dom pa bo letos zabeležil jubilejno, 60. obletnico odprtja.

Foto: Andreja Frankovic

**Razgled z Mrzlice
proti Kamniškim in
Savinjskim Alpam**

Čeprav statistike obiskov nisem preverjala, verjamem, da je Mrzlica zelo priljubljena tudi med družinami z malčki, saj je na jasi pred kočjo veliko igral. In seveda miz. V vetrovnem zimskem popoldnevu so samevale; Mrzlica je upravičila svoje ime, zato nama niti na misel ni prišlo, da bi jim delala družbo. Z veseljem bi se sicer ustavila na toplem v koči na poznem kosilu ali vsaj čaju, a kaj ko smo planinci s psi *personae non gratae*, v tem primeru celo na terasi. Požirek ali dva limonade iz nahrbtnika, priboljšek za naju in pasji pohodnici in že smo jo mimo depandanse – Poldetove kočje, ki nosi ime po Leopoldu Majdiču (1891–1960), trboveljskem planinskem aktivistu, mahnili nazaj v dolino.

Bela kača

Čeprav sem ves čas oprezala za zelenim možičkom, ki naj bi živel na gori, ga nisem nikjer uzrla. Razumem, da je za orjaško belo kačo zdaj premrzlo, a tudi čarovnice, menda celo avtohtone prebivalke

**Zelo prostoren planinski dom na Mrzlici, ki stoji na sedlu tik
pod obema vrhovoma, naj bi bil celo najbolj obiskana planinska
postojanka v slovenskem sredogorju.**

Foto: arhiv Eto dežela

Mrzlice, ali vsaj njene metle, ni bilo na spregled. Verjetno se je zadržala pri sorodnicah na Slivnici ali pa se je skrivala za oblaki, ki so se začeli valiti čez greben. V podzemlje, kjer naj bi živel zmaj, pa se nismo spuščali. Menda je votlo in napolnjeno z vodo, podobno kot Nanos.

S Podmeje smo se odpeljali na zasavsko stran, v Trbovlje, čeprav se je že mračilo in sva vedela, da v mestu ne bo kaj dosti videti. A če smo ga opazovali z vrha, še posebej nezamenljivi dimnik trboveljske termoelektrarne, ki je s 360 metri najvišji v Evropi, sedmi na svetu in najvišja zgradba v Sloveniji, si ga vsaj skozi vetrobransko steklo lahko ogledava še pobliže. Nanj lahko splezate zgolj virtualno – v Virtualnem rudarskem muzeju, ali pa ob ogledu dokumentarnega filma *360 Ascent*, ki je dostopen tudi na spletu. V njem sta za močno povišane količine adrenalina poskrbela športna plezalca Janja Garnbret in Domen Škofic, ki sta najdaljšo umetno športno plezalno smer na svetu, speljano na vrh trboveljskega dimnika, premagala jeseni 2020.

Slavni dimnik

Termoelektrarna s svojim slavnim dimnikom pa je bila pravzaprav šele najmlajša naslednica rudniške elektrarne, ki je bila med drugim zaslužna za to, da je Trbovlje dobilo električno razsvetljavo celo prej kot Ljubljana. Za razvoj mesta in tudi splošno predstavo o njegovi umazani podobi pa je bilo seveda odločilno rudarjenje. Začetki izkoriščanja rjavega premoga v Zasavju segajo v sredino 18. stoletja, prvo uradno dovoljenje za trboveljski rudnik pa je bilo izdano 10. novembra 1804. Intenzivno rudarjenje je nekdane kmečko okolje spremenilo v rudarsko in industrijsko središče, še posebej po letu 1849, ko je bila zgrajena Južna železnica Dunaj–Trst. Raje, kot bi se držala njene trase ob Savi, sva spet zapeljala v klanec proti Zagorju in Izlakam vse do Trojan. Priznam, krof naj bi popravil »krivico« z Mrzlice, pa sva še drugič ostala praznih ust. A zaključek je vendarle jasen. Še tudi v temi se nama je Zasavje pokazalo v veliko svetlejši luči, kot je bila tista na neki stari, zamegljeni sliki iz spomina. Klancev pa tudi zlepa ne bo zmanjkalo. ■